

Complexnummer: 510049

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Den Dam

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

510048, 510050, 510051, 510052,
510053, 510054, 510055

Woonplaats

Eefde

Gemeente

Lochem

Provincie

Gelderland

Hoofdadres van hoofdobject

Damlaan 6, 7211 CJ Eefde

Complexomschrijving

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), KOETSHUIS (3), ZONNEWIJZER (4), KAS MET KOUDE BAKKEN (5), TUINMANSWONING (6), BOERDERIJ 'BOSMANSHUIS' MET BAKSPIEKER (7). Ten zuiden van het Twenthe-Rijnkanaal en ten noordoosten van Zutphen ligt de buitenplaats Den Dam. In 1399 werd de plaats voor het eerst vermeld toen Gijsbert van Nettelhorst het goed, dat tevoren behoorde aan Evert van den Damme, opdroeg aan Johan van der Capellen. Aan het einde van de zestiende eeuw werd een huis met trapgevels opgetrokken, waarvan Jan de Beyer in 1743 drie tekeningen vervaardigde. Het huis was gelegen binnen een vierkante omgrachting, zoals thans nog aanwezig is, en werd aan de zuidzijde ontsloten door een oprijlaan naar de oude weg Zutphen-Almen Laren. Aan het einde van de achttiende eeuw werd de Damlaan vanaf de Kapperallee doorgetrokken, zodat het huis aan de oostzijde toegankelijk werd gemaakt (zie kaarten uit 1778/1779 en 1783). In deze tijd werd de omgrachte vierkante huisplaats uitgebreid met een langwerpige en een vijfhoekige eiland, waarop een aanleg in landschapsstijl werd gerealiseerd (zie Maatboek, A. de Geus, 1810). In 1765 werd het huis in classicistische stijl verbouwd. Toen werd tevens het koetshuis gebouwd.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. De omgrenzing wordt aan de noordzijde bepaald door de spoorlijn Zutphen-Winterswijk, aan de zuidzijde door de gemeentegrens Eefde-Gorssel. De westzijde grenst aan de buitenplaats het Klaphek en de oostzijde volgt de groenstrook rechts van de boerderij.

Waardering

De HISTORISCHE BUITENPLAATS DEN DAM is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang:

- vanwege het in oorsprong 16de-eeuwse huis dat in de 18de eeuw in classicistische stijl werd verbouwd;
- vanwege de 16de-eeuwse vierkante omgrachting, die in de 18de eeuw is uitgebreid met twee eilanden;
- vanwege de eenvoudige aanleg in landschapsstijl;
- vanwege het complex van de bouwkundige onderdelen en de tuin- en parkaanleg.

Monumentnummer*: 510048

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 maart 1999
Kadaster deel/nr: 82956/1

Monumentnaam**

Den Dam

Complexnummer

510049

Complexnaam

Den Dam

Woonplaats*

Eefde

Gemeente*

Lochem

Provincie*

Gelderland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Damlaan	6		7211 CJ	Eefde		
Damlaan	6	a	7211 CJ	Eefde		
Damlaan	6	b	7211 CJ	Eefde		
Damlaan	6	c	7211 CJ	Eefde		
Damlaan	6	d	7211 CJ	Eefde		
Damlaan	6	e	7211 CJ	Eefde		

Kadastrale gemeente*

Gorssele

Sectie*

G

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

332

Rijksmonumentomschrijving**

HOOFDGEBOUW (Den Dam). Op een omgracht terrein ligt een blokvormig hoofdgebouw in oorsprong daterend uit de zestiende eeuw, dat in 1765 in classicistische stijl is verbouwd en vergroot. Het witgepleisterde pand met donkere plint is gebouwd op een rechthoekig, onregelmatig gevormd plattegrond en bestaat uit twee bouwlagen (deels onderkelderd) onder een met blauwe friese pannen afgeplat schilddak. De symmetrisch ingedeelde voorgevel telt zeven traveeën met in het midden, vooraf gegaan door een hardstenen bordes (vergroot in 1938) met banken, de omlijste toegangsdeur met bovenlicht waarboven een verdiepingsvenster en een meerruits dakkapel onder een driehoekig fronton. De gevel heeft een invulling met gemoderniseerde vensters: op de begane grond H-vensters met persiennes, op de verdieping T-vensters met persiennes en aan weerszijden van de ingangspartij halve vensters. In de gevel zijn de wapens van Van der Capellen en van Ripperda (1599) gemetseld en een gedenksteen. Tegen de oostgevel een verdiepingloze aanbouw (herenkamer) uit 1938 met een H-venster met persiennes in de voorgevel en tuindeuren aan een bordes in de zijgevel. De achtergevel kent een onregelmatig indeling met een toegangsdeur en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

meerruits dakkapellen. Aan de oostzijde een gedeeltelijk houten bordes aan de aanbouw van 1938. Verbouwingen huis (inwendig) in 1875. Van het huis is alleen de kamer rechts van de voordeur onderkelderd met kruisgewelven.

Waardering

HOOFDGEBOUW (Den Dam) van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege het in oorsprong 16de-eeuwse huis dat in de 18de eeuw in classicistische stijl is verbouwd;
- vanwege de kenmerkende ligging binnen de tuin- en parkaanleg;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 510050

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 maart 1999
Kadaster deel/nr: 82955/183

Complexnummer

510049

Complexnaam

Den Dam

Woonplaats*

Eefde

Gemeente*

Lochem

Provincie*

Gelderland

Straat*

Damlaan

Nr*

6

Toev.*

Postcode*

7211 CJ

Woonplaats*

Eefde

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

Gorssel

Sectie*

G

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

332

Gorssel

G

711

Gorssel

G

710

Rijksmonumentomschrijving**

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Den Dam. De kern van de aanleg bestaat uit drie eilanden, waarvan het vierkante, omgrachte terrein met het huis het oudste element vormt (zie kaart 1702). In de derde kwart van de achttiende eeuw is de omgrachting uitgebreid met een vijfhoekig terrein, thans in gebruik als moestuin, en ten oosten daarvan met een langwerpige weiland. Rondom de moestuin loopt een oude beukenhaag. Het eiland wordt aan de noordzijde ontsloten middels een houten brug waarop een houten spijlenhek voorzien van een ijzeren puntrand aan de bovenzijde. Rond de verfraaide buitengracht, die ten dele is verbreed, een strook loofbos met een rondgaande slingerende eikenlaan. Vanaf de laan wisselende zichten op het huis en omringende omgeving. Aan deze eenvoudige aanleg in landschapsstijl (zie kaart 1810), ligt, zover bekend, geen duidelijk ontwerp ten grondslag. Voor het huis ligt een ovaal perk gestoffeerd met solitaire en boomgroepen. Links daarvan een recent herstelde komvormige vijver. Vanaf het huis loopt een zichtlijn naar een weiland waarin een dijklichaam, waarop thans (1997) een dubbele laan op aan is geplant die als zichtlaan fungeert. Deze laan staat aangegeven op de kaarten uit 1778/1779 en uit 1807. Oorspronkelijk werd het de buitenplaats aan de westzijde ontsloten (laan thans nog aanwezig), doch in de derde kwart van de achttiende eeuw werd het goed aan de oostzijde toegankelijk gemaakt, doordat de Damlaan vanaf de Kapperallee werd doorgetrokken. Dit zou een verklaring geven voor het feit dat de lanen scheef op elkaar staan. In de zuidoosthoek van de aanleg een rabattenbos waar een diagonale, in driehoeksverband aangeplante eikenlaan (achttiende-eeuws) doorheen loopt, die aan de overzijde van de Damlaan verder gaat. Langs de rand van dit bos en het aansluitende weiland een achttiende-eeuwse laan van eiken en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

beuken.

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Den Dam van algemeen belang:

- vanwege de formele elementen, zoals de vierkante omgrachting en het 18de-eeuwse lanenstelsel;
- vanwege de eenvoudige aanleg in landschapsstijl die in verloop van tijd tot stand is gekomen;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 510051

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 maart 1999
Kadaster deel/nr: 82955/163

Complexnummer

510049

Complexnaam

Den Dam

*Woonplaats**

Eefde

*Gemeente**

Lochem

*Provincie**

Gelderland

*Straat**

Damlaan

*Nr**

8

*Toev.**

*Postcode**

7211 CJ

*Woonplaats**

Eefde

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Gorssel

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

332

*Rijksmonumentomschrijving***

KOETSHUIS. Ter zijde van het hoofdgebouw een witgepleisterd koetshuis uit 1765 met aan de achterzijde een rechthoekige aanbouw van een dienstwoning uit ca.1924. Het pand bestaat uit twee haaks op elkaar geplaatste bouwmassa's van één bouwlaag onder een met rode en gesmoorde Hollandse pannen gedekt samengesteld dak. In de voorgevel twee getoogde dubbele inrijdeuren gevat in een bakstenen omlijsting met rechts daarvan een deur met meerruits bovenlicht en links daarvan een identieke deur en een meerruitsvenster met luiken. Centraal een dakkapel met dubbel luik dat driehoekig is afgesloten. De overige gevels kennen een symmetrische indeling van twaalfruits schuifvensters met luiken. Deur met bovenlicht. Gietijzeren dakvensters. Achter het koetshuis een houten brug (ca.1926) bestaande uit een houten loopplank op houten staander met een balustrade van stammetjes.

Waardering

KOETSHUIS van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de ensemblewaarde;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kastelen, landhuizen en parken

Bijgebouwen kastelen enz.

Koetshuis(L)

Monumentnummer*: 510052

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 maart 1999
Kadaster deel/nr: 82955/160

Complexnummer

510049

Complexnaam

Den Dam

*Woonplaats**

Eefde

*Gemeente**

Lochem

*Provincie**

Gelderland

*Straat**

Damlaan

*Nr**

6

*Toev.**

*Postcode**

7211 CJ

*Woonplaats**

Eefde

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Gorssel

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

332

*Rijksmonumentomschrijving***

ZONNEWIJZER. Voor het huis staat een natuurstenen zonnwijzer opgebouwd uit een rechthoekige sokkel en een gedecoreerd, consolevormig middendeel bekroond door een zonnwijzer. Negentiende-eeuws.

Waardering

ZONNEWIJZER van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de ornamentale waarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Zonnwijzer

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510053

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 maart 1999
Kadaster deel/nr: 82955/169

Complexnummer

510049

Complexnaam

Den Dam

*Woonplaats**

Eefde

*Gemeente**

Lochem

*Provincie**

Gelderland

*Straat**

Damlaan

*Nr**

6

*Toev.**

*Postcode**

7211 CJ

*Woonplaats**

Eefde

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Gorssel

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

332

*Rijksmonumentomschrijving***

KAS. In de moestuin op het vijfhoekige eiland staat een negentiende-eeuwse kas op een rechthoekig, bakstenen fundament waarop een houten geraamte met glas en roeden. In de kopgevel een deur. In het verlengde aan de achterzijde een bakstenen stookhok met een hoge gemetselde schoorsteen. Achter de kas een negentiende-eeuwse ronde waterput met ijzeren pomp. Voor de kas liggen twee gemetselde negentiende-eeuwse koude bakken van verschillend formaat.

Waardering

KAS van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ensemblewaarde;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van een moestuin bij de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510054

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 maart 1999
Kadaster deel/nr: 82955/166

Complexnummer

510049

Complexnaam

Den Dam

*Woonplaats**

Eefde

*Gemeente**

Lochem

*Provincie**

Gelderland

*Straat**

Damlaan

*Nr**

10

*Toev.**

*Postcode**

7211 CJ

*Woonplaats**

Eefde

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Gorssel

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

711

*Rijksmonumentomschrijving***

TUINMANSWONING. Ten noorden van het hoofdgebouw, buiten de omgrachting gelegen tuinmanshuis uit 1926 (zie gevelsteen). Het op rechthoekige grondslag opgetrokken witgepleisterde pand bestaat uit één bouwlaag onder een met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen gedekt zadeldak. Op de nok twee gepleisterde schoorstenen. Symmetrisch ingedeelde voorgevel (tuitgevel) met twee twaalfruits schuifvensters op de begane grond en twee zesruits vensters met drieruits bovenlicht op de verdieping.

Waardering

TUINMANSWONING van algemeen belang:

- vanwege de vormgeving;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Tuinmanswoning(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510055

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 maart 1999
Kadaster deel/nr: 82955/172

*Monumentnaam***

Bosmanshuis

Complexnummer

510049

Complexnaam

Den Dam

*Woonplaats**

Eefde

*Gemeente**

Lochem

*Provincie**

Gelderland

*Straat**

Damlaan

*Nr**

4

*Toev.**

*Postcode**

7211 CJ

*Woonplaats**

Eefde

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Gorssel

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

710

*Rijksmonumentomschrijving***

BOERDERIJ 'BOSMANSHUIS' MET BAKSPIEKER. Ten noorden van de oprijlaan (Damlaan) een bakstenen boerderij van het langhuis-type uit 1766 (zie muurankers) bestaande uit één bouwlaag onder een met gesmoorde Hollandse pannen gedekt wolfsdak met op de nok een gemetselde schoorsteen. Vensters met ramen uit de bouwtijd. In de voorgevel een excentrisch geplaatste toegangsdeur met meerruits bovenlicht. Links van de deur een groot twintigruitsvenster met luiken en een bolkozijn waaronder een kelderlicht, rechts van de deur een klein meerruitsvenster met enkel luik. Bij de boerderij hoort een achttiende-eeuwse bakspieker op rechthoekige grondslag opgetrokken uit baksteen onder een met rode Hollandse pannen gedekt zadeldakje tussen getrapte topgevels. Segmentboogvormige stookopening en een rondboog luik.

Waardering

BOERDERIJ 'BOSMANSHUIS' MET BAKSPIEKER van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de beeldbepalende ligging aan de oprijlaan;
- vanwege de historisch-functionele relatie met de buitenplaats;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de ensemblewaarde;
- vanwege de 19de-eeuwse bakspieker.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie